

Protokół postępowania w przypadku nadużyć i przemocy na tle seksualnym – procedura wewnętrzna Fundacji Emic

Opracowanie: zarząd Fundacji Emic

Zatwierdzam (data i podpis): 27.07.2023 r.

Sylwia Antonowicz
Radosław Wyciechowski
Radosław Wyciechowski
Członek Zarządu
Fundacji EMIC

Sylwia Antonowicz
Członek Zarządu
Fundacji EMIC

Przemysław Wyciechowski
Przemysław Wyciechowski
Przemysław Wyciechowski
Członek Zarządu
Fundacja EMIC

Olga Kuratnik
Olga Kuratnik
Olga Kuratnik
Członek Zarządu
Fundacji EMIC

Natalia Konwerska
Natalia Konwerska

Natalia Konwerska
Członek Zarządu
Fundacji EMIC

Paula Kozłowska
Paula Kozłowska

Natalia Konwerska
Natalia Konwerska

Natalia Konwerska
Członek Zarządu
Fundacji EMIC

Terminologia

Dla potrzeb niniejszej polityki, w Fundacji Emic przyjęto następującą terminologię w kontekście SHEA:

- Wykorzystywanie i nadużycia na tle seksualnym (Sexual Exploitation and Abuse - SEA) - szczególna forma GBV – dyskryminacji i przemocy na tle płciowym w sektorze pomocy w relacjach personelu organizacji - klient/członek społeczności lokalnej.
- Wykorzystywanie seksualne - wszelkie faktyczne lub usiłowane nadużycie pozycji, władzy lub zaufania do celów seksualnych, w tym między innymi czerpanie korzyści finansowych, społecznych lub politycznych z wykorzystywania innej osoby.
- Przemoc na tle seksualnym - pozorowana lub faktyczna fizyczna czynność w stosunku do drugiej osoby (obcowanie płciowe lub inna czynność seksualna), która następuje z użyciem siły lub pod przymusem, wykorzystująca nierówną pozycję stron.
- Molestowanie seksualne - przejaw dyskryminacji ze względu na płeć, „każde niepożądane zachowanie o charakterze seksualnym lub odnoszące się do płci pracownika, którego celem lub skutkiem jest naruszenie jego godności, w szczególności stworzenie wobec niego zastraszającej, wrogiej, poniżającej, upokarzającej lub uwłaczającej atmosfery.
- Napastowanie seksualne - dotykanie ciała drugiej osoby lub obnażanie się w jej obecności bez jej zgody.
- Gwałt - stosunek płciowy (lub inna czynność seksualna) z drugą osobą bez jej zgody.
- Inne formy przemocy fizycznej i psychicznej na tle takie, jak m.in.: komentarze na temat wyglądu i ubioru, dwuznaczne gesty, propozycje seksualne, erotyczne aluzje, odnoszące się do płci komentarze na temat uzdolnień lub ich braku, wywieszanie we wspólnych miejscach pracy zdjęć czy też plakatów przedstawiających akty kobiece lub męskie.
- Osoba z doświadczeniem przemocy – osoba, której sytuacja wykorzystania, przemocy, molestowania, napastowania czy gwałtu bezpośrednio dotyczy.
- Sygnalista – osoba, która zgłosiła nadużycie, incydent, podejrzenie złamania zasad obowiązujących w Fundacji Emic czy przepisów prawa.

Cel i zakres dokumentu

Niniejszy Protokół ma na celu:

1. Opis procedury i postępowania w przypadkach naruszenia Polityki Safeguarding Fundacji Emic w zakresie wykroczenia związanego z SHEA/CA popełnionego wobec lub przez osobę związaną z Fundacją Emic, a także opis mechanizmu przyjmowania, obsługi, badania i rozwiązywania zgłoszeń dotyczących SHEA/CA.
2. Niniejszy Protokół ma zastosowanie do wszystkich pracowników i pracownic Fundacji Emic oraz osób powiązanych z organizacją np. wolontariuszy i wolontariuszek.
3. Wszyscy pracownicy i pracownice Fundacji Emic oraz osoby powiązane z organizacją mają obowiązek zgłaszania wszelkich nadużyć związanych z SHEA/CA, których doświadczyli, byli świadkami lub o których słyszeli, niezależnie od tego, kiedy zdarzenie miało miejsce.

Mechanizm składania skarg

1. Przyjęcie skargi/zgłoszenia

- pracownicy/pracownice, wolontariusze/wolontariuszki, uczestnicy/uczestniczki projektów i inne osoby związane z Fundacją Emic są zobligowane do jak najwcześniejszego zgłaszania wszelkich wykroczeń związanych z SHEA, jeśli takowych doświadczyli, byli świadkami lub o których słyszeli, za pośrednictwem odpowiednich dostępnych kanałów wymienionych poniżej;
- sprawy związane ze SHEA są traktowane priorytetowo, a sprawa wszczynana niezwłocznie po odebraniu zgłoszenia;
- przyjmowane są skargi składane anonimowo oraz pod imieniem i nazwiskiem; dane kontaktowe osoby zgłaszającej nieprawidłowość / skargę traktowane są jako poufne, w szczególności wobec pracowników, których dotyczy informacja;
- we wszystkich przypadkach, które mogą się pojawić i które nie są objęte niniejszym Protokołem, należy przeprowadzić konsultację z zarządem Fundacji Emic, którego wyznaczeni członkowie są przeszkoleni z zakresu SHEA.

2. Kanały przekazywania informacji zwrotnej i skarg związanych z SHEA/CA określone w procedurze wewnętrznej Fundacji Emic:

- telefonicznie pod numerem: 783 523 901
- e-mailowo pod adresem: skargi@emic.com.pl
- osobiście w biurach fundacji wrzucając informację do specjalnie przygotowanych skrzynek
- poprzez ewaluacyjne formularze online w realizowanych projektach
- w przypadku braku możliwości zastosowania powyższych, przekazanie ustnej informacji członkowi zarządu lub pracownikowi Fundacji Emic.

3. Ww. kanały zgłaszania obsługiwane są przez wyznaczonego, przeszkolonego członka zarządu Fundacji Emic.

4. W przypadku otrzymania skargi związanej z SHEA/CA przez pracownika/pracownicę organizacji, należy ją skierować do wyznaczonego członka zarządu odpowiedzialnego w danym momencie za wdrażanie i monitoring Polityki Safeguarding w Fundacji Emic.

5. Najważniejsze zasady podczas osobistego przyjmowania skargi / zgłoszenia to:

- upewnienie się, że dana osoba nie jest aktualnie w niebezpieczeństwie;
- pozwolenie rozmówcy mówić bez przerwy, bez oceniania czy wyrażania opinii;
- przedstawienie kolejnych kroków postępowania w myśl procedur Fundacji Emic;
- sporządzenie notatki na temat tego, co zostało powiedziane, najlepiej używając do tego celu cytatów z wypowiedzi rozmówcy;
- zgłoszenie sprawy za pośrednictwem dowolnego dostępnego kanału przekazywania informacji zwrotnej i skarg.

Przyjęcie zgłoszenia / skargi

1. Każde zgłoszenie / skarga złożona za pośrednictwem oficjalnych kanałów zostanie potwierdzona jako otrzymana. Potwierdzenie wysyła członek zarządu odpowiedzialny za politykę SHEA/CA.
2. Osoby, które doświadczyły przemocy i/lub osoby składające skargę otrzymają również informację dot. poufności i ochrony ich prywatności. Na kolejnych etapach postępowania wyznaczony członek zarządu Fundacji Emic będzie informował o kolejnych podejmowanych działaniach w celu wyjaśnienia sprawy.
3. Członek zarządu odpowiedzialny za Politykę SHEA/CA ma obowiązek poinformowania pozostałych członków zarządu organizacji o prowadzonej sprawie.
4. Wstępna ocena sytuacji przeprowadzana jest przez członka zarządu odpowiedzialnego za Politykę SHEA/CA. Po zebraniu niezbędnych informacji i dowodów, członek zarządu odpowiedzialny za Politykę SHEA/CA przedstawia pełny obraz sytuacji pozostałym członkom zarządu. Zarząd Fundacji Emic decyduje o wszczęciu / nie wszczęciu postępowania wyjaśniającego.
5. Nie wszczynanie postępowania wyjaśniającego jest możliwe jedynie w sytuacji stwierdzenia na wstępnym etapie postępowania oczywistych nadużyć, oszustwa lub pomyłki. We wszystkich pozostałych przypadkach zgłoszenia / skarg w zakresie SHEA/CA wszczynane jest postępowanie wyjaśniające.
6. Zarząd organizacji powołuje 3-osobową komisję, której zadaniem jest przeprowadzenie postępowania. Członkowie Komisji zostaną wybrani przez zarząd na podstawie rodzaju wykroczenia, miejsca oraz rangi przedmiotu skargi.

Skład Komisji rozpatrującej sprawę

1. Komisja składa się z 3 osób. W Komisji musi zawsze znajdować się co najmniej jedna osoba z zarządu organizacji przeszkolona w zakresie SHEA/CA.
2. Inne kryteria, które należy wziąć pod uwagę przy tworzeniu Komisji:
  - skład złożony zarówno z kobiet, jak i mężczyzn;
  - doświadczenie, znajomość tematu oraz specyfiki funkcjonowania organizacji;
  - brak konfliktu interesów oraz możliwości wystąpienia naruszeń poufności.
3. Członek zarządu odpowiedzialny za Politykę SHEA/CA jest koordynatorem postępowania oraz może łączyć tę funkcję z byciem członkiem Komisji. Wszyscy członkowie Komisji powinni przestrzegać zasady poufności i mieć świadomość, że nieprzestrzeganie tego stanowi wykroczenie dyscyplinarne.

Zakres działania Komisji – krok po kroku

1. Analiza wstępna

Komisja na początku przeprowadza wstępną analizę dokumentacji i zgromadzonych informacji kierując się zasadami „po pierwsze nie szkodzić” oraz „ochrona osób, które doświadczyły przemocy”. Po wstępnym rozeznaniu, komisja podejmuje decyzję ws. najodpowiedniejszego sposobu postępowania.

Kluczowe informacje na tym etapie to przede wszystkim:

- odniesienie do procedury przeciwdziałania nadużyciom i przemocy na tle seksualnym w Fundacji Emic (ocena zakresu naruszenia, itp.);
- identyfikacja osoby poszkodowanej i przedmiotu skargi;
- ocena czy jakość i zakres posiadanych informacji są wystarczające do podjęcia decyzji dot. kolejnych kroków;
- zdarzenie noszące znamiona przestępstwa powinno zostać zgłoszone instytucjom publicznym (Policja, Prokuratura) w trybie natychmiastowym.

2. Przeprowadzanie oceny ryzyka

- na wstępnym etapie postępowania Komisja przeprowadza ocenę ryzyka odpowiedzi na zgłoszenie; powinno to mieć miejsce, nawet jeśli nie ma wystarczających informacji, aby kontynuować dochodzenie;
- oceny ryzyka powinny być stale przeprowadzane na każdym etapie prowadzenia sprawy.

3. Wstępne dochodzenie

- w sprawach priorytetowych decyzja w sprawie wstępnego dochodzenia i jego zakresu powinna zostać podjęta przez Komisję niezwłocznie, możliwie w ciągu 120 godzin od otrzymania skargi i powinna być dostosowana do charakteru zarzutu/skargi.
- celem wstępnego dochodzenia jest zebranie dodatkowych, łatwo dostępnych informacji, które mogą pomóc w ustaleniu istotnych faktów. Wstępne dochodzenie jest przeprowadzane wyłącznie w celu zebrania brakujących informacji i nie może wkraczać w sferę postępowania wyjaśniającego.

4. Decyzja o przeprowadzeniu formalnego postępowania wyjaśniającego

- w przypadku, gdy informacje zgromadzone w ramach wstępnego dochodzenia wskazują, że konieczne jest dalsze szczegółowe postępowanie, Komisja przedstawia proponowane działania zarządowi organizacji;
- zarząd organizacji na podstawie zgromadzonych danych decyduje o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego lub / i zgłoszeniu sprawy Policji/Prokuraturze;
- niezależnie od decyzji, organizacja zapewnia stałe wsparcie osobie poszkodowanej na każdym etapie postępowania.

Zgłoszenie sprawy instytucjom publicznym

1. Komisja na wstępnym etapie postępowania ocenia czy zdarzenie, którego dotyczy skarga/zgłoszenie nosi znamiona przestępstwa. Jeśli tak, sprawa powinna zostać zgłoszona Policji/Prokuraturze.
2. Przed poinformowaniem władz, należy uzyskać zgodę osoby poszkodowanej.
3. Zgłoszenia dokonuje członek zarządu Fundacji Emic odpowiedzialny za obszar SHEA/CA na podstawie decyzji zarządu organizacji.

Przeprowadzanie postępowania formalnego

1. Dochodzenie rozpoczyna się nie później niż 120 godzin po podjęciu decyzji o jego wszczęciu i jest przeprowadzane tak szybko, jak to możliwe.
2. Osoby przeprowadzające dochodzenie muszą być wykwalifikowane i muszą posiadać niezbędne doświadczenie, umiejętności do przeprowadzenia profesjonalnego, bezstronnego dochodzenia. Należy unikać konfliktu interesów. W skład komisji mogą wchodzić również członkowie zarządu oraz pracownicy Fundacji Emic.
3. W skomplikowanych dochodzeniach dotyczących ciężkich zarzutów, rekomenduje się zaangażowanie ekspertów „z zewnątrz”, np. specjalistów SHEA/CA z organizacji partnerskich takich jak, m.in. Polska Akcja Humanitarna czy CARE International.
4. Podczas przeprowadzania dochodzenia zachowane zostaną międzynarodowe standardy w zakresie SHEA/CA. Podstawową wartością jest zasada „po pierwsze nie szkodzić” oraz skoncentrowanie na potrzebach osób poszkodowanych.
5. Osoby przeprowadzające dochodzenie opracują harmonogram, zakres postępowania oraz planowany budżet do akceptacji zarządu organizacji.
6. Możliwe jest zawieszenie oskarżonego pracownika/pracownicy na czas dochodzenia. Jednak taki środek ostrożności może zostać zastosowany w ostateczności, jeśli nie ma innej możliwości, a ciężące zarzuty są ciężkie. Decyzję w tej sprawie podejmuje zarząd organizacji.
7. Kolejność przeprowadzania wywiadów przez Komisję jest następująca:
  - osoba zgłaszająca (która może być jednocześnie osobą poszkodowaną);
  - osoba poszkodowana;
  - świadkowie;
  - domniemany sprawca/sprawczyni.
8. Na tym etapie postępowania najistotniejsze są następujące kwestie:
  - zebranie jak największej liczby faktów i informacji, zarówno za jak i przeciw;
  - wywiady powinny być przeprowadzane osobiście; w wyjątkowych sytuacjach poprzez komunikatory internetowe;
  - wszystkie rozmowy powinny być zarchiwizowane w formie transkrypcji lub nagrania (jeśli posiadamy zgodę na nagrywanie);
  - wszelkie zgromadzone dane i informacje należy zabezpieczyć zgodnie z polityką ochrony danych osobowych.

Wnioski i raport z dochodzenia

1. Po zebraniu informacji i dowodów podlegają analizie pod kątem niespójności. Komisja opracowuje raport. Ewentualne niespójności należy poddać ponownemu sprawdzeniu, również w formie możliwej konfrontacji.

2. Raport końcowy powinien trzymać się faktów zarówno za, jak i przeciw, być dokumentem konkretnym, zwięzłym i zawierać informacje zarówno przeprowadzonym dochodzeniu, jak i osiągniętym wyniku.
3. Rekomendacje i wnioski będące częścią raportu końcowego stanowią podstawę do ewentualnych zmian w procedurach lub procesach w organizacji.
4. Komisja przedstawi zarządowi organizacji sugestie dotyczące ewentualnych sankcji administracyjnych i środków naprawczych. Możliwe są 3 główne rozstrzygnięcia sprawy:
  - zarzut jest nieuzasadniony, a osoba/osoby, których to dotyczy jest/są informowani o anulowaniu postępowania;
  - zarzut został rzetelnie uzasadniony i poparty wystarczającymi dowodami, w tym celu wobec osoby oskarżonej zostaną zastosowane środki dyscyplinarne przewidziane w procedurach wewnętrznych;
  - na podstawie przedstawionych informacji i dowodów nie jest możliwe podjęcie jednoznacznej decyzji.
5. Przy zastosowaniu każdego z ww. rozstrzygnięć możliwe jest równoczesne zgłoszenie sprawy Policji lub prokuraturze, poza przypadkami jawnego kłamstwa, pomówienia, oszustwa czy manipulacji. Zgłoszenie sprawy organom administracji państwowej jest rozwiązaniem rekomendowanym przez zarząd organizacji, a „zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa” jest tzw. obowiązkiem społecznym wynikającym z art. 304 § 1 k.p.k. Ww. artykuł wskazuje, iż „każdy kto dowiedział się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym Prokuraturę lub Policję”.